

राष्ट्रीय सहकार विकास निगमने महाराष्ट्र शासनामार्फत (Routed Through State Government) राज्यातील सहकारी साखर कारखान्यांना दिलेल्या कर्जाचा विनियोग तपासून शासनास अहवाल सादर करण्याकरीता समिती स्थापन करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : ससाका-१०२५/प्र.क्र. १५९/३-स

मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक : ०६ जानेवारी, २०२६.

वाचा:-

१) शासन निर्णय, सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग क्र. ससाका-२०२३/प्र.क्र.२३/३-स, दि.०८.०५.२०२३.

२) राष्ट्रीय सहकार विकास निगम, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. NCDC:21-8/2023-Sugar/222, दि.०८.१०.२०२५

प्रस्तावना:

महाराष्ट्र शासनामार्फत राज्यातील सहकारी साखर कारखान्यांना दिलेल्या कर्जाच्या विनियोगात साखर कारखान्यांनी उल्लंघन केले असल्याचे राष्ट्रीय सहकार विकास निगमने (NCDC) उपरोक्त दि.०८.१०.२०२५ रोजीच्या पत्रान्वये कळविले असून राज्य शासनाने केलेल्या कारवाईची माहिती कळविण्याची विनंती केली आहे. सदर पत्रान्वये NCDC यांनी असे कळविले आहे की, "सहकारी साखर कारखान्यांना बळकटी देण्यासाठी अनुदान" या योजनेअंतर्गत एनसीडीसीने महाराष्ट्र राज्यातील ३२ सहकारी साखर कारखान्यांना खेळत्या भांडवलाची/मार्जिन मनीची आवश्यकता पूर्ण करण्यासाठी राज्य शासनामार्फत रूपये ४३५५.१२ कोटी कर्ज वितरित केले आहेत. सदर कर्जाच्या वापराचे निरीक्षण करण्यासाठी NCDC च्या अधिकाऱ्यांनी दि.१२.०६.२०२५ ते दि.१७.०७.२०२५ या कालावधीत ३० सहकारी साखर कारखान्यांना क्षेत्रीय भेटी दिल्या. यापैकी २१ सहकारी साखर कारखान्यांकळून कर्जाच्या वापरात NCDC ला गंभीर स्वरूपाचे उल्लंघन आढळून आले. तर ३ साखर कारखान्यांनी कर्जाच्या वापरात काही प्रमाणात उल्लंघन केल्याचे व उर्वरीत ६ साखर कारखान्यांनी कर्जाच्या अटी शर्तीनुसार कर्ज रक्कमेचा विनियोग केल्याचे राष्ट्रीय सहकार विकास निगमला आढळून आले आहे.

साखर कारखान्यांची तपासणी करतांना त्यांना आढळून आलेल्या निरिक्षणाबाबत सहकारी साखर कारखान्यांचा अनुपालन अहवाल व त्यावरील संबंधित प्रादेशिक सहसंचालक (साखर) यांचे अभिप्राय साखर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी शासनास सादर केले आहेत. परंतु कर्जाचा विनियोग करतांना NCDC च्या अटी व संदर्भाधीन शासन निर्णयातील अटीचे उल्लंघन केलेल्या साखर कारखान्यांबाबत शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार करावयाच्या कार्यवाहीबाबत शासनास शिफारस केलेली नाही. यास्तव राष्ट्रीय सहकार विकास निगमने महाराष्ट्र शासनामार्फत राज्यातील सहकारी साखर कारखान्यांना दिलेल्या कर्जाचा साखर कारखान्यांनी केलेला विनियोग तपासून कर्जाच्या विनियोगात उल्लंघन केलेल्या सहकारी साखर कारखान्यांबाबत कार्यवाही करण्याची शासनास शिफारस

करण्याकरीता साखर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:

राष्ट्रीय सहकार विकास निगमने महाराष्ट्र शासनामार्फत राज्यातील सहकारी साखर कारखान्यांना दिलेल्या कर्जाचा साखर कारखान्यांनी केलेला विनियोग तपासून कर्जाच्या विनियोगात उल्लंघन केलेल्या सहकारी साखर कारखान्यांबाबत कार्यवाही करण्याची शासनास शिफारस करण्याकरीता पुढीलप्रमाणे समिती गठीत करण्याचा निर्णय घेण्यात येत आहे :-

साखर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	- अध्यक्ष
संबंधित प्रादेशिक सहसंचालक (साखर)	- सदस्य
संचालक (अर्थ), साखर आयुक्त कार्यालय	- सदस्य सचिव

२. उपरोक्त समितीने NCDC यांनी कर्ज मंजूर करतांना घातलेल्या अटी, त्यासंबंधीच्या शासन निर्णयातील अटी/शर्ती, तसेच NCDC यांचे कर्ज महाराष्ट्र शासनामार्फत मंजूर करण्याबाबतच्या राज्य शासनाच्या घोरणानुसार मंजूर करण्यात आलेल्या कर्ज निधीचा संबंधित कारखान्याकडून सुयोग्य विनियोग होत आहे किंवा कसे? करण्यात आलेल्या विनियोगामध्ये घेतलेल्या कर्जाचा गैरवापर करण्यात आला आहे किंवा कसे? याबाबत संबंधित सहकारी साखर कारखान्यांची तपासणी करावी. सदर तपासणीअंती कर्जाच्या विनियोगात गैरवापर आढळून येत असलेल्या आणि NCDC यांनी जून २०२५ मध्ये केलेल्या तपासणीमध्ये त्यांना कर्जाच्या विनियोगात गैरवापर केल्याचे आढळून आलेल्या साखर कारखान्यांविरुद्ध करावयाच्या कारवाईबाबत शासनास शिफारस करावी.

सदर समितीने दोन आठवड्यांत शासनास अहवाल सादर करावा

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२६०१०६१६१७१६७३०२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षात्कृत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अंकुश शिंगाडे)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

- १) साखर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य साखर संकुल, शिवाजीनगर, पुणे-४११००५.
- २) संचालक (अर्थ), साखर आयुक्तालय, साखर संकुल, पुणे.
- ३) सर्व प्रादेशिक सहसंचालक (साखर)

प्रत,

- १) निदेशक (चीनी), राष्ट्रीय सहकार विकास निगम (NCDC), ४-सिरी इन्स्टीट्युशनल एरीया, हौज खास, नवी दिल्ली-११००१६.
- २) निवड नस्ती (३-स).